

Lugupeetud siseminister Lauri Läänemets

Viimasel ajal on ajakirjandusse jõudnud mitmeid artikleid, kus relvaomanikud kurdavad, et riik on muutunud nende vastu ebaõiglaseks ja liiga karmiks. Nendes kajastustes on põhiprobleemina esile toodud asjaolu, et uute nõuete ja seadusemuudatuse tõttu on mõned inimesed jäänud relvaloa pikendamise taotluse esitamisega hiljaks ning seetõttu oma relvaloast ilma jäänud. See teemakäsitus on ekslikult jätnud relvaomanikest mulje, kui lohakatest ja ebausaldusväärsetest inimestest, kes ei suuda oma dokumente õigel ajal esitada.

Eesti Relvaomanike Liit arvab, et nende näidete puhul on tegu pseudoprobleemiga ning **enamik meie relvaomanikke on kohusetundlikud ja hoolikad, kes saavad oma dokumentide õigeaegse esitamisega hakkama.**

Paraku eksisteerib meil hoopis teine ja palju tõsisem ning ulatuslikum probleem, mida avalikus meedias ei ole väga palju kajastatud. Relvandusringkondades, erialagruppides ja kogukondades on juba ammu teemaks see, et **PPA on hakanud jõuliselt ja paljudel juhtudel kahjuks ka selgelt õigusvastaselt takistama nii uute relvasoetamislubade väljastamist kui ka piirama olemasolevate relvalubade pikendamist.** Juba üle aasta nõutakse iga soetamisloa taotluse peale esimese asjana detailset põhjendust, milleks inimene soovib uut relva soetada ning viidatakse selle käigus Haldusmenetluse seaduse §-dele 6 ja 38.

Iseenesest on põhjenduse küsimine arusaadav, kuid probleemid on tekkinud sellel pinnal, et **PPA lubadeametnikud ei aktsepteeri enamikku argumenteeritud ja mõistlikke põhjendusi, mida relvataotlejad esitavad ning keelduvad selletõttu soetamislubasid väljastamast või üldse taotlusi menetlusse võtmast.**

Eesti Relvaomanike Liiduni on viimase aastaga jõudnud ligi poolsada relvataotlejate kaebust PPA suunal ning taotlustest keeldumiste muster on üldjoontes sarnane. Toon mõningaid näiteid PPA lubadegrupi ametnike poole esitatud küsimustest ja argumentidest:

- „Milleks teile teine enesekaitserelv, kui teil juba on üks? Miks olemasolevatest relvadest ei piisa turvalisuse tagamiseks? Te ju ei kaitse ennast mitme relvaga korraga! Kuidas te mitut relva korraga varjatult kannate?“
- „Eesti kriminogeenset olukorda silmas pidades on eluliselt väheusutav, et enese ja vara kaitseks oleks vaja mitu relva.“
- „See, et soovite relva enese ja vara kaitseks, on nähtav taotlusest, kuid palun põhjendada oma soovi kaitsta ennast relvaga.“
- „Müüge oma olemasolev relv maha, siis väljastame teile uue soetamisloa.“
- „Lasketiirus harjutamine ei ole piisav põhjendus. Tulirelva võib soetada, kui see on vajalik, mitte lasketiirus oskuste täiendamiseks. Relva saab lasketiirus ka rentida.“
- „Mil viisil te füüsiliselt kaitsete oma vara? Kui tihti te relva kannate ja kus?“

Eesti Relvaomanike Liit

- „Hetkel te ise kirjutate, et te isegi ei kanna olemasolevat relva igapäevaselt kaasas, kuna te tunnete ennast piisavalt turvaliselt Eestis. Seega jääb arusaamatuks miks tänasel päeval on teile vajalik omada veel ühte relva.“
- „Palun põhjendage, miks teil on vaja enese ja vara kaitseks just revolvrit/püssi...“
- „Selgitage täpsemalt uue soetatava relva vajadust laskespordiga tegelemisel. Kui aktiivne laskesportlane te olete? Millistel võistlustel olete osalenud?“
- „Palun teil selgitada relva vajadust jahipidamise vaates. Kui tihti te jahil käite? Millisesse jahiseltsi kuulute? Millistest jahtidest võtate osa? Milliseid ulukeid te kütite?“
- Taotleja soovis osta uut relva, kuna vana relv oli kulunud ja tõrgub ning ei ole seetõttu jahil/spordivõistlusel usaldusväärne. Samas saaks seda veel kasutada tiirus harjutamiseks ning treenimiseks. PPA vastas selle põhjenduse peale: „kui teie (vana) relv on ebausaldusväärne, siis miks te seda hoiate ning ei anna seda üle politseile hävitamiseks?“
- Taotleja soovis osta väiksema kaliibriga relva, et odava laskemoonaga harjutamas käia. PPA ametnik vastas, et „laskemoona hind ei ole põhjendus teise relva soetamiseks“ ja kommenteeris (hiljem telefonis suuliselt), et „milleks teile relv, kui te ei jaksa sellele isegi laskemoona osta“.
- Laskesportlane soovis uuele taotletavale sportrelvale ka enese ja vara kaitse otstarvet, et oleks võimalik sedasama relva ka turvalisuse tagamiseks kanda (näiteks tiiru minnes). PPA vastas, et „teil on juba üks relv turvalisuse tagamiseks olemas, võtke see kaasa“ ning „PPA ei väljasta turvalisuse tagamise otstarvet relvaomaniku kasutusmugavusest lähtuvalt.“
- Relvaloa pikendamise keelduti, kuna relvaomanik jagas oma sotsiaalmeedia kontol (välismaist) videot GunDrummer, kus muusika rütmis tulistati vintpüssidega märke. PPA nõudis video eemaldamist.
- Taotleja põhjendas turvalisuse tagamise otstarvet Venemaalt lähtuva võimaliku sõjaohuga. PPA vastas, et ei väljasta relvalube olukordadeks, mis võivad taotleja arvates tulevikus juhtuda (nt. sõda) ning lisas, et kui inimesel on soov panustada riigikaitse, on tal võimalus astuda Kaitseliitu.

/Viimane põhjendus on Relvaomanike Liidu arvates eriliselt küüniline, sest absoluutselt kõik hädakaitse-juhtumid ja olukorrad on ju tulevikus aset leidvad. Kui reaalne hädakaitse-olukord või sõda käes, siis on hilja minna relva soetama./

PPA on kasutanud ka sellist taktikat, kus kõigepealt helistab lubadegrupi menetleja taotlejale, selgitab, et järgmist soetamisluba niikuinii ei väljastata ning teeb ettepaneku, et inimene võtaks ise oma taotluse tagasi – lubades sellisel juhul soetamisloa riigilõivu tagastamist. Suure tõenäosusega ei kajastu sellised juhtumid ka keeldumiste statistikas.

Probleeme ei ole olnud mitte ainult uute soetamislubade saamisega, vaid ka olemasolevate relvalubade pikendamisega. Relvaomanike Liit on saanud signaale, et PPA on küsinud ka relvaloa pikendamisel iga turvalisuse tagamise otstarbega relva kohta uut detailset põhjendust, millist ohtu relvaomanik endale tunnetab ning milline vara vajab tulirelvaga kaitsmist.

Eesti Relvaomanike Liit

Praeguse kasutusotstarbe-põhjendamise teeb keeruliseks üks oluline sisuline puudujääk Relvaseaduses. §28 lg 1 sätestab füüsilisele isikule lubatud relvade otstarbed – turvalisuse tagamiseks (ehk enese ja vara kaitseks), jahipidamiseks, spordialaga tegelemiseks, kutsealal tegutsemiseks, ajaloolise sündmuse etendamiseks või kolleksioneerimiseks.

Siit nimekirjast on aga puudu üks sagedane põhjus, miks inimene soovib relva endale soetada – relvahuvi ja laskeharrastus. Jah, meil on küll ühe võimaliku otstarbena laskesport, aga see nõuab taotlejalt pädeva spordiklubi liikmelisust, aktiivset tegutsemist laskesportlasena, ning regulaarset võistlemist ja/või kvalifikatsiooninormide täitmist.

Paljud inimesed aga sooviksid tegeleda laskmisega harrastaja, mitte tipp sportlase tasemel ning sellega piirduda. Seega ainus võimalik otstarve, mille alusel endale harrastusrelvi taotleda, oligi senini „enese ja vara kaitse“. Paraku on seda tänasel päeval hakatud võtma sõna-sõnalt ning PPA keeldub uute relvasoetamislubade väljastamisest ettekäändel, et „turvalisuse tagamiseks“ ei ole inimesele rohkem kui ühte relva vaja.

Füüsilisele isikule relvasoetamisloa andmist välistavad asjaolud on sätestatud Relvaseaduse §-s 36. Selle paragrahvi lg 1 näeb ette otsesed alused soetamisloa andmisest keeldumiseks (näiteks raske psüühikahäire) ning lg 4 loetleb olukorrad, kus loa andmine või keeldumine tuleb otsustada kaalutusõiguse alusel (näiteks inimese eluviis või käitumine on enda või teiste turvalisust ohustav või võib olla ohuks riigi julgeolekule).

Haldusmenetluse seadus paneb küll paika menetluse uurimispõhimõtted ja korra, kuid ei kirjelda konkreetseid detaile ja asjaolusid, mille järgi võiks ametnik oma suva järgi tõendite sobivust hinnata. Need nõuded ja õiguslikud eeldused on kirjas eriseaduses, nagu antud juhul Relvaseadus §-s 36.

Praegune PPA ametnike omavoli on vastuolus Põhiseaduse §-ga 3, mille kohaselt peab avaliku võimu tegevus rajanema seadustel. **Õigusriigi aluspõhimõtetest tuleneb üldine nõue, et riik ei tohi võimu teostada meelevaldselt. Praegusel juhul on PPA lubadegrupi ametnikud ületanud Relvaseaduses kirjapandud nõudeid ning asunud oma suva järgi otsustama, mitu relva võib inimesel olla ning millistel põhjendustel ja eesmärgil võib ta järgmist relva soetada.**

Seaduskuuleka kodaniku õigus soetada ja omada relva on kaitstud Põhiseaduse §-ga 19 ehk õigusega vabale eneseteostusele. Kui taotleja on arusaadavalt selgitanud, millisel eesmärgil ta relva soetada soovib ning tema puhul ei esine Relvaseaduse §-s 36 sätestatud välistavaid asjaolusid, siis ei ole PPA-l seaduslikku alust relvasoetamisloa väljastamisest keelduda. Relvaseadus ega ka ükski teine seadus sätesta nõuet relva vajadust tõestada ega ei anna ametnikule õigust otsustada, mitu relva (nuga, kirvest või saapapaari) tohib inimene korraga omada ning kui palju on tema arvates „piisav“. Just seetõttu on ametnike selline tegevus õigusvastane ja demokraatliku õigusriigi täitevvõimule lubamatu ja tuleb sellisel kujul koheselt lõpetada. Kui seaduses on ammendavalt ja selgelt ära toodud relvalubade väljastamisest keeldumise alused, siis ei saa ega ei tohi ametnikud ise hakata välja mõtlema ja rakendama täiendavaid põhjuseid. Kui see juhtub, siis peavad nende ülemused sellise õigusvastase ja omavolilise tegevuse koheselt lõpetama.

Eesti Relvaomanike Liit

Eesti riik on teinud palju tööd selle nimel, et inimesed usaldaksid politseid ning avaliku võimu teostamine oleks õiguspärane, läbipaistev ning erapooletu. Kahjuks rikub ülalkirjeldatud ametnike omavoli ja meelevaldne seadusetõlgendamine kogu institutsiooni usaldusväarsust. PPA lubadegrupp suhtleb praegu relvaomanikega ülbelt ja omavoliliselt jõupositsioonilt, kulutades riigi ressursi relvaomanikega põhjendamatul vaidlemisel. Mitmed soetamisloa taotlustest keeldumised on edasi kaevatud ka kohtusse ning relvaomanikud on saanud esimesed positiivsed otsused. Kuna meil puudub tõsiseltvõetav ametniku vastutus õigusvastase asjaajamise eest, raiskab selline vaidlemine otseselt maksumaksja raha ning koormab kohtusüsteemi. Lisaks politsei usaldusväarsuse õõnestamisele töötab selline praktika vastu ka rahva kaitsevõime tõstmisele laiapindse riigikaitse arendamisel. Relvastatud ja lojaalsed kodanikud on heidutus nii välisvaenlasele kui tugi sisejulgeolekule võimaliku kriisi või rünnaku ajal, samuti Eesti iseseisvuse ja põhiseadusliku korra kaitsel.

Eesti Relvaomanike Liit on seisukohal, et relvalubade ja soetamislubade väljastamise poliitika peab olema õiguspärane, läbipaistev ning võrdsele kohtlemisele tuginev. Kui riik peab vajalikuks kehtestada lisanõudeid või -piiranguid tsiviilrelvalubade väljastamisele, siis tuleb need tingimused arutada läbi huvigruppidega ning need tuleb panna seadusesse kirja nii, et oleks kõigile asjaosalistele üheselt arusaadavad ja tõlgendatavad.

Eesti Relvaomanike Liit soovib, et PPA kohtleks kõiki praeguseid ja tulevasi relvaomanikke kehtiva relvaseaduse alusel ning lõpetaks ametnike õigusvastase omavoli seaduse rakendamisel.

Lugupidamisega

Eesti Relvaomanike Liidu Juhatus

Hillar Põldmaa, Daimar Liiv, Marie Fischer, Vootele Voit.

/allkirjastatud digitaalselt/

Eesti Relvaomanike Liit on 2021. aasta aprillis relvaomanikest kodanike initsiatiivil asutatud mittetulundusühing. Liidu eesmärkideks on:

- *Vastutustundlikkusel, oskustel ja teadmistel tugineva relvakultuuri arendamine;*
- *Avalikkuse teadlikkuse tõstmine relvi, laskeharrastust, relvaohutust, turvalisust ja enesekaitset puudutavates küsimustes;*
- *Eesti riigikaitse ja põhiseadusliku korra tagamise toetamine;*
- *Relvaomanike esindamine seadusandliku ja täidesaatva võimu ees;*
- *Ettepanekute tegemine, tagasiside andmine ning osalemine seadusloome protsessis.*

Oma tegevusaja jooksul on Eesti Relvaomanike Liit korraldanud oma liikmetele hulgaliselt seminar-õppepäevi, avaldanud erinevaid relvateemalisi artikleid ja materjale ning andnud seadusandjale (sh. Siseministeerium) omapoolseid kommentaare Relvaseaduse plaanitud muudatuste kohta.

Olime esimesed, kes tegi 2022 aasta märtsikuus vahetult pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse Siseministeeriumile ja Riigikogu Õiguskomisjonile ettepaneku peatada nende Eestis resideerivate välismaalaste relvaload, kellel on Vene Föderatsiooni või tema liitlasriikide kodakondsus.